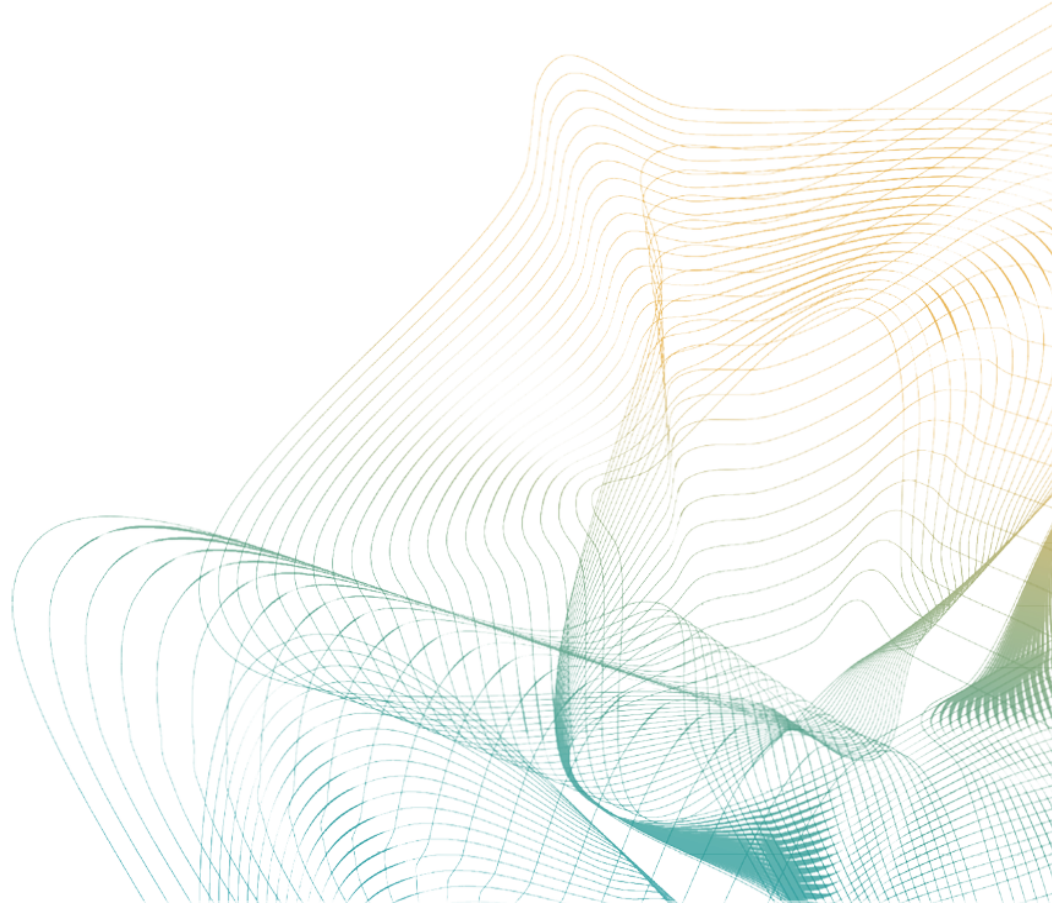

Mayıs Ayı Fiyat Gelişmeleri

5 Haziran 2018

Özet

Mayıs ayında tüketici fiyatları yüzde 1,62 oranında artmış ve yıllık enflasyon 1,30 puan yükselerek yüzde 12,15 olmuştur. Enflasyondaki yükseliş alt gruplar geneline yayılmıştır. Gıda enflasyonu işlenmiş gıda fiyatlarındaki ılımlı artışa karşın, işlenmemiş gıda fiyatları kaynaklı olarak yükselmiştir. Enerji enflasyonu petrol fiyatları ve döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak yukarı yönlü seyrini sürdürmüştür. Türk lirasındaki birikimli değer kaybı, başta dayanıklı tüketim malları olmak üzere, temel mal grubu enflasyonunu olumsuz yönde etkilemeye devam etmiştir. Bu dönemde hizmet grubu yıllık enflasyonu da artış kaydetmiştir. Bu gelişmelerle çekirdek göstergelerin yıllık enflasyonları yükselmiş, ana eğilimleri ise yüksek seviyesini korumuştur.

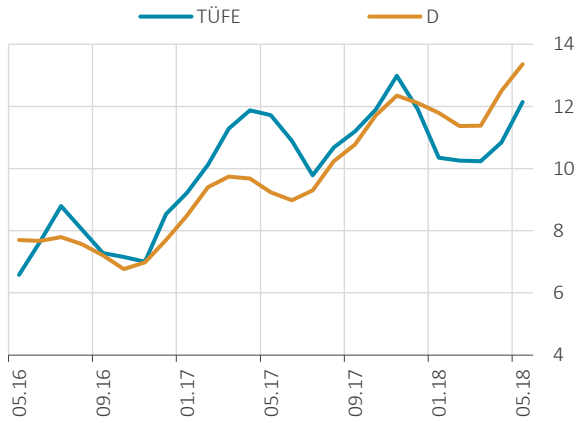
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

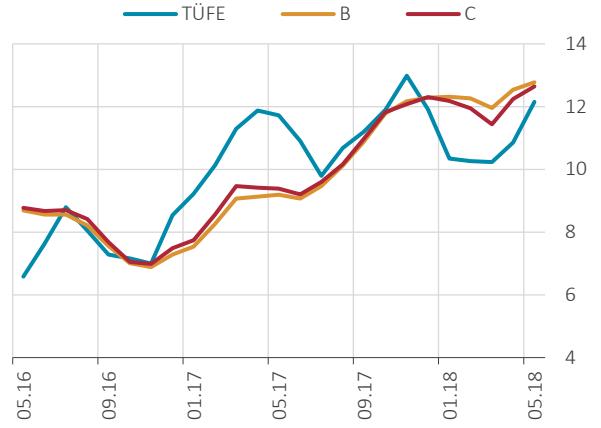
Mayıs ayında tüketici fiyatları yüzde 1,62 oranında artmış ve yıllık enflasyon 1,30 puan yükselerek yüzde 12,15 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,23 ve 0,40 puan artarak yüzde 12,77 ve yüzde 12,64 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, enerji, temel mal ve hizmet gruplarının katkısının sırasıyla 0,49, 0,38, 0,21 ve 0,08 puan arttığı gözlenmiştir. Alkol-tütün grubunun katkısında önemli bir değişim izlenmezken, altın grubunun katkısı 0,13 puan yükselmiştir.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

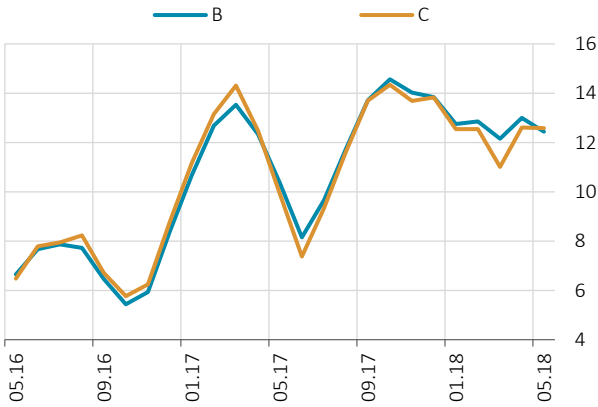

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

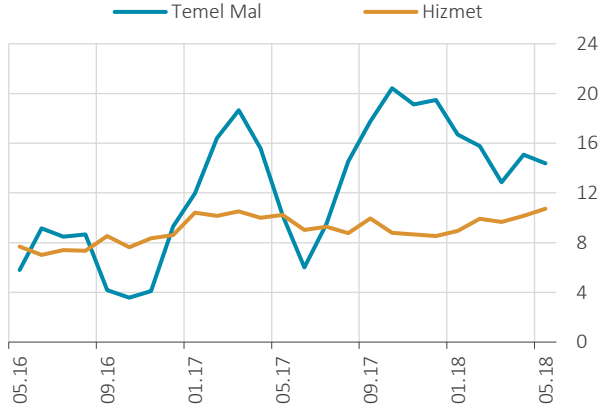

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde, enflasyon ana eğiliminde yataya yakın bir seyir gözlenmiştir (Grafik 3). Bu dönemde ana eğilim hizmet grubunda bir miktar yükselirken, temel mal grubunda giyim fiyat gelişmelerine bağlı olarak sınırlı bir oranda gerilemiştir (Grafik 4). Giyim dışı çekirdek enflasyon göstergelerinin ana eğiliminde ise yükseliş gözlenmiştir. Sonuç olarak, çekirdek enflasyon göstergelerinin ana eğilimi yüksek seviyesini korumuştur.

Grafik 3: B ve C (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

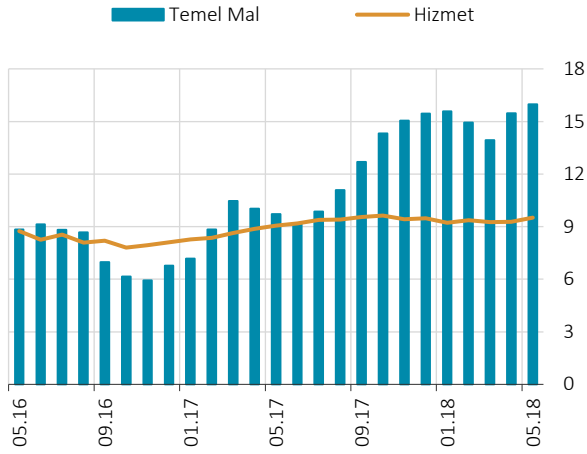

Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

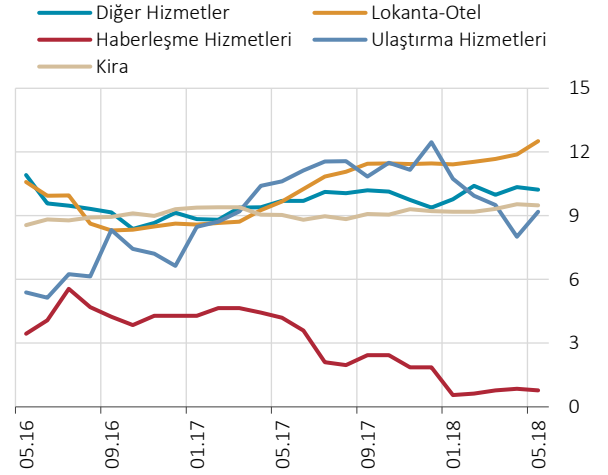

Mayıs ayında hizmet grubu fiyatları yüzde 1,17 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,25 puan artarak yüzde 9,52 olmuştur (Grafik 5 ve Tablo 1). Bu dönemde, yıllık enflasyon lokanta-otel ve ulaştırma hizmetleri grubunda yükselirken, diğer gruplarda görece yatay seyretmiştir (Grafik 6). Ulaştırma hizmetleri enflasyonundaki artışta karayolu ile yolcu taşımacılığı fiyatları öne çıkmıştır. Lokanta-otel grubunda ise hem yemek hizmetlerinde hem de turizmdeki toparlanmaya bağlı olarak konaklama hizmetlerinde enflasyon yükseliş göstermiştir. Diğer hizmetler grubunda ise yıllık enflasyon, döviz kuruna duyarlı olan bakım-onarım hizmet kalemlerinde görülen fiyat artışlarına karşın, görece yatay seyretmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

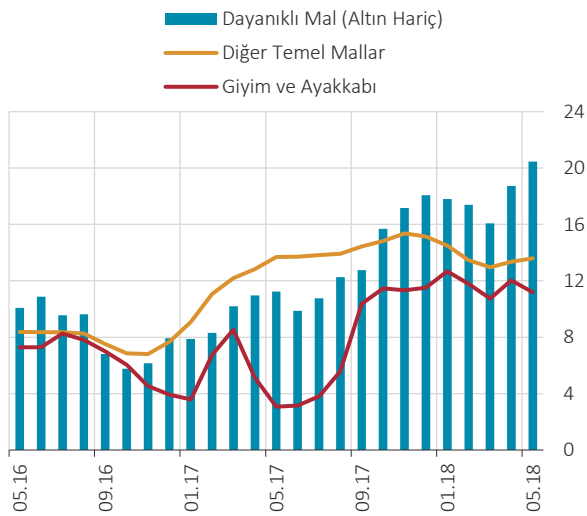

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

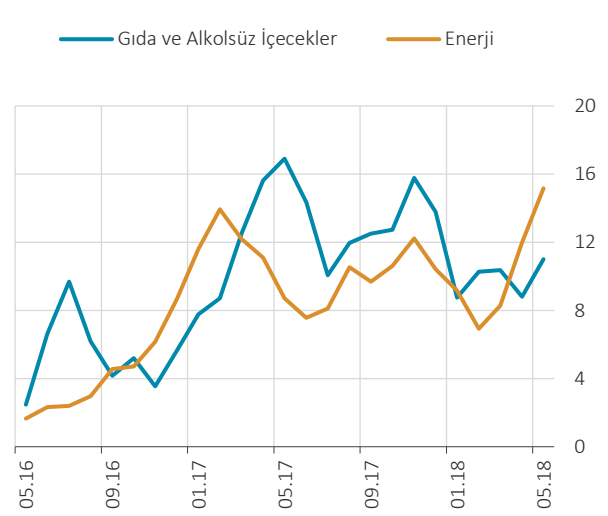

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Mayıs ayında 0,52 puan yükselerek yüzde 15,98'e ulaşmıştır (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon giyim grubunda bir miktar gerilemiş, diğer alt gruplarda ise yükseliş göstermiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal grubunda bir süredir devam eden güçlü fiyat artışları Mayıs ayında da sürmüştür, bu ayki artışta otomobil ve beyaz eşya fiyatları belirleyici olmuştur. Diğer temel mallar grubundaki fiyat artışında da kur etkilerine bağlı olarak yükselen konuta yönelik bakım-onarım malzemeleri ile ev temizlik ürünleri gibi ithal bileşeni yüksek kalemler öne çıkmıştır. Özetle, Mayıs ayında temel mal grubu enflasyonunda kur etkilerine bağlı olarak bir yükseliş gözlenmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

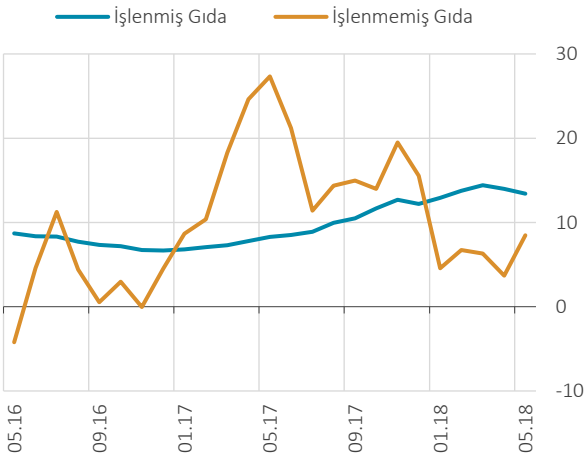
Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

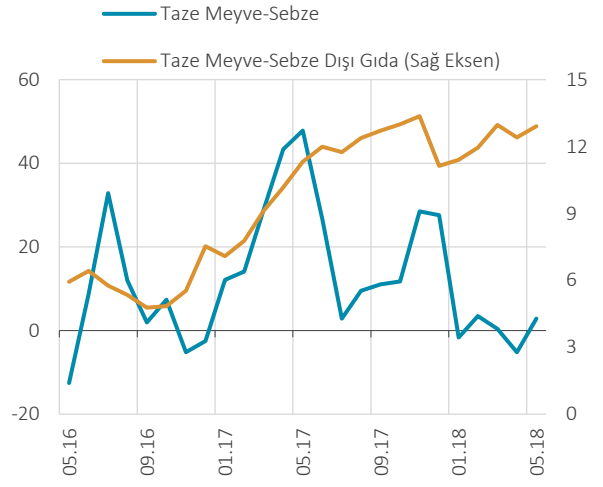
Enerji fiyatları Mayıs ayında yüzde 1,74 oranında artmıştır (Tablo 1). Türk lirasında gözlenen değer kaybı ve uluslararası petrol fiyatlarındaki artışa bağlı olarak akaryakıt ve tüpgaz fiyatları sırasıyla yüzde 3,19 ve yüzde 2,25 oranında artmıştır. Buna ek olarak, bu dönemde katı yakıt fiyatları yüzde 1,44, şebeke suyu fiyatları ise yüzde 1,11 oranında yükselmiştir. Sonuç olarak, enerji grubu yıllık enflasyonu geçen yılın aynı dönemindeki düşük bazın da etkisiyle 3,18 puan yükselerek yüzde 15,17'ye ulaşmıştır (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu yıllık enflasyonu Mayıs ayında 2,19 puan artarak yüzde 11,00 seviyesine yükselmiştir (Grafik 8). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada yükselirken, işlenmiş gıdada bir miktar gerilemiştir (Grafik 9). Bu dönemde mevsimsellikten arındırılmış işlenmemiş gıda fiyatları belirgin bir artış göstermiştir. Bu gelişmede sebze, patates, beyaz ve kırmızı et ile yumurta fiyatlarındaki artışlar öne çıkmıştır. İşlenmiş gıda fiyatları ise Mayıs ayında yüzde 0,37 ile ılımlı bir artış kaydetmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda yıllık enflasyonu Mayıs ayında yüzde 12,92 seviyesine yükselmiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mayıs 2018	Mayıs 2017	Mayıs 2018	Mayıs 2017
TÜFE	1,62	0,45	12,15	11,72
1. Mallar	1,81	0,24	13,25	12,90
Enerji	1,74	-1,07	15,17	8,72
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,45	-0,55	11,00	16,91
İşlenmemiş Gıda	2,58	-1,95	8,49	27,33
Taze Meyve-Sebze	0,02	-7,77	2,87	47,82
Diğer İşlenmemiş	4,08	2,06	11,94	16,96
İşlenmiş Gıda	0,37	0,87	13,42	8,27
Ekmek ve Tahıllar	0,65	1,19	11,16	7,92
Diğer İşlenmiş	0,22	0,69	14,71	8,47
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,07	1,25	14,00	11,96
Temel Mallar	2,23	1,77	15,98	9,71
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	1,37	-0,08	20,47	11,25
Giyim ve Ayakkabı(*)	5,28	6,07	11,20	3,07
Diğer Temel Mallar	1,14	0,93	13,59	13,68
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,15	0,00	1,05	21,69
Altın	6,11	-3,92	28,77	20,05
2. Hizmetler	1,17	0,93	9,52	9,06
Kira	0,71	0,76	9,49	9,04
Lokanta ve Oteller	1,45	0,89	12,51	9,68
Ulaştırma Hizmetleri	1,53	0,44	9,18	10,61
Haberleşme Hizmetleri	0,81	0,88	0,77	4,20
Diğer Hizmetler	1,16	1,28	10,22	9,70
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,47	1,26	12,77	9,19
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,70	1,33	12,64	9,38
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,58	0,81	13,36	9,24

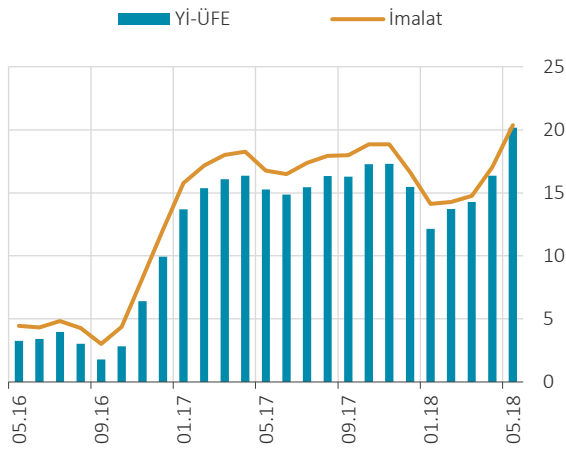
Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

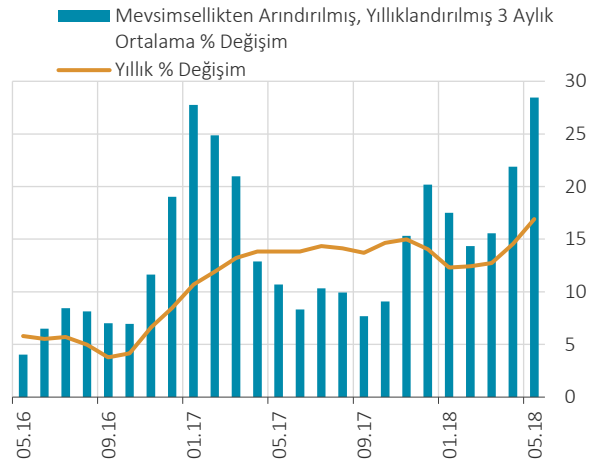
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Mayıs ayında yüzde 3,79 oranında artmış, yıllık enflasyon yüzde 20,16'ya yükselerek endeks tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmıştır (Grafik 11). Üretici fiyatlarında gözlenen bu artışta döviz kuru gelişmelerinin yanı sıra başta petrol olmak üzere emtia fiyatlarındaki artışlar belirleyici olmuştur. İmalat sanayii fiyatlarındaki yükselişte petrol ürünleri, et ürünleri, ana metal, plastik ürünler, tekstil ürünleri, basım hizmetleri, kimyasal ürünler ile mobilya imalatı öne çıkarken; fiyat artışlarının alt gruplar geneline yayıldığı izlenmiştir. Bu doğrultuda, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi de önemli ölçüde hızlanmıştır (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

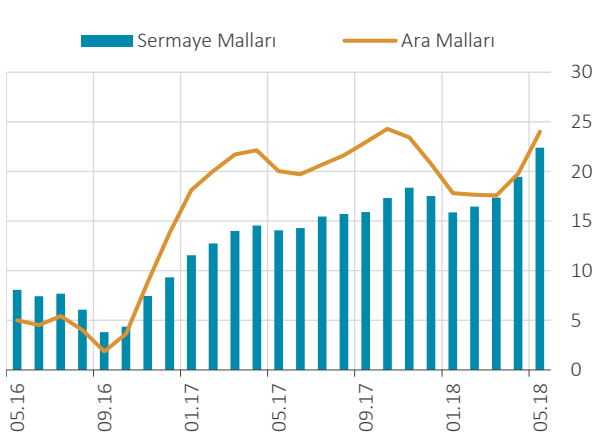

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

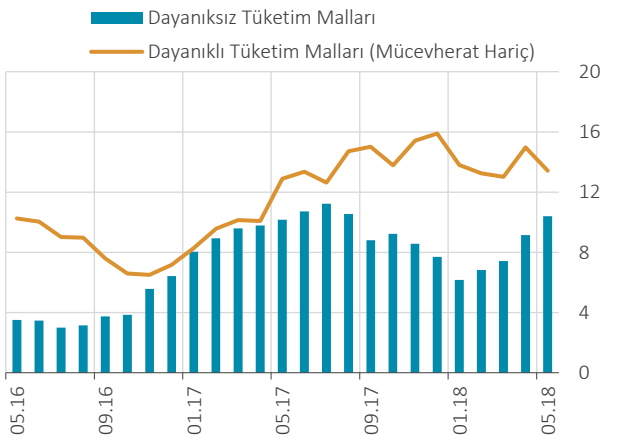

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, Mayıs ayında fiyatlar başta enerji grubu olmak üzere tüm alt gruplarda güçlü artışlar kaydetmiştir (Tablo 3). Ara malı fiyatlarındaki artışta, demir-çelik, plastik ürünler, tekstil ürünleri, temel kimyasal ürünler ve dokumalar; sermaye malı fiyatlarındaki yükselişte metal yapı ürünleri, makineler, motorlu kara taşıtları ile parça-aksesuarları öne çıkmıştır. Bu dönemde, dayanıklı tüketim malları fiyatları mobilya ve ev aletleri öncülüğünde yükselirken, dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki artışta basım hizmetleri, bazı tekstil ürünleri ile giyim eşyalarının yanı sıra et, yağ, meyve-sebze gibi gıda ürünleri belirleyici olmuştur. Sonuç olarak, tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları bir önceki aya kıyasla önemli ölçüde artarak güçlü seyrini korumuştur.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mayıs 2018		Mayıs 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	1,62	12,15	0,45	11,72
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,03	1,45	11,00	-0,55	16,91
Alkollü İçecekler ve Tütün	5,14	0,15	1,05	0,00	21,69
Giyim ve Ayakkabı	7,21	5,21	11,23	5,97	3,15
Konut	14,85	0,95	11,24	0,40	7,56
Ev Eşyası	7,66	0,87	16,87	0,77	6,70
Sağlık	2,64	0,34	10,09	0,23	13,29
Ulaştırma	17,47	2,32	20,02	-0,73	15,81
Haberleşme	3,91	0,34	-0,22	0,51	3,72
Eğlence ve Kültür	3,39	1,24	6,93	2,42	10,86
Eğitim	2,67	1,03	11,01	0,90	9,48
Lokanta ve Oteller	7,27	1,45	12,51	0,89	9,68
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,76	2,06	15,38	-0,91	11,60

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mayıs 2018		Mayıs 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100,00	3,79	20,16	0,52	15,26
Madencilik	3,26	2,63	19,61	-0,54	13,95
İmalat	89,02	3,43	20,37	0,57	16,77
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,52	3,17	19,11	0,77	15,92
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	79,60	3,03	16,91	0,97	13,83
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	6,74	9,34	18,69	0,31	-1,60
Su Temini	0,98	1,15	5,25	0,72	11,25
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		3,69	24,02	0,16	20,04
Dayanıklı Tüketim Malları		1,94	14,25	2,74	14,34
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,77	13,42	3,16	12,89
Dayanısız Tüketim Malları		2,53	10,39	1,38	10,16
Sermaye Malı		3,11	22,41	0,62	14,07
Enerji		8,81	29,59	-1,20	11,50

Kaynak: TÜİK.